

4.11.2024

Keha76253/2024

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto

Eduskunta, Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
Kuulemistilaisuus 5.11.2024
TyV@eduskunta.fi

Kirjoita tähän

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimiston asiantuntijalausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja valmiuslain muuttamisesta.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto kiittää Työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaa kutsusta saapua kuultavaksi valiokunnan 5.11.2024 pidettävään kokoukseen.

Palkkatuki

Palkkatukeen ehdotettavilla muutoksilla toteutettaisiin hallituksen ohjelmassa linjattua 37 miljoonan euron työllisyysmäärärahojen tason alentamista vastaava muutos kuntien tehtäviin. Samalla palkkatukea kohdennettaisiin hallitusohjelman mukaisesti erityisesti yrityksille ja kolmannelle sektorille.

Esityksessä ehdotetaan, että työvoimaviranomainen voisi myöntää palkkatukea kunnalle ja kuntayhtymälle ainoastaan alentuneesti työkykyisen henkilön tai 60 vuotta täyttäneet pitkään työttömänä olleen henkilön palkkaamiseen, joten palkkatuen myöntäminen kunnalle tai kuntayhtymälle ammatillisen osaamisen parantamiseksi ei olisi enää mahdollista. Työvoimaviranomainen voisi kuitenkin myöntää palkkatukea Helsingin kaupungille sitä osin kuin työllistettävä henkilö työllistyisi sellaiseen tehtäviin, joista muualla Suomessa vastaa hyvinvointialue.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto toteaa, että nyt esitetyt muutokset tukevat edellisen palkkatukiuudistuksen (HE 175/2022 vp) tavoitteita. 1.7.2023 voimaan tulleiden muutosten tavoitteena oli yksinkertaistaa palkkatukea koskevia säännöksiä ja lisätä siten palkkatuen käyttöä erityisesti yrityksissä. Palkkatuen käytön lisäämisellä yrityksissä pyritään lisäämään palkkatuen käytön vaikuttavuutta ja nostamaan tätä kautta työllisyysastetta.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto pitää valitettavana sitä, että palkkatuen myöntäminen kunnalle tai kuntayhtymälle ammatillisen osaamisen parantamiseksi ei olisi enää mahdollista jatkossa. Uhkana on esimerkiksi nuoren

4.11.2024

palvelutarpeeseen pohjautuvan palvelupolun katkeaminen, kun palkkatuki-työ esimerkiksi kunnan työpajan työtehtäviin ei olisi enää palveluvalikoimassa, ellei nuori olisi alentuneesti työkykyinen. Uudistuksen uhkana on myös maahanmuuttaja-asiakkaan palveluvalikoiman supistuminen, kun palkkatuki kunnalle tai kuntayhtymälle ei ole mahdollista osaamisen parantamisen perusteella.

Esityksessä todetaan, että hallitusohjelmassa tavoiteltu kuntien tehtävien vähentäminen 37 miljoonan euron edestä on mahdollista saavuttaa, vaikka kunnille ja kuntayhtymille voisi jatkossakin myöntää palkkatukea kyseisten ryhmien työllistämiseen.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto toteaa, että esityksen mukainen kunnille ja kuntayhtymille myönnettävä palkkatuen rajaus lähtökohtaisesti heikommassa asemassa olevien henkilöiden työllistämisen edistämiseen on parempi ratkaisu kuin jos vaihtoehtona olisi palkkatuen epääminen kokonaan kunnilta ja kuntayhtymiltä. Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto esittää kuitenkin, että heikommassa asemassa olevien kohderyhmään lisättäisiin maahanmuuttaja-asiakkaat, jotta heillä olisi mahdollisuus työllistyä palkkatuella kuntiin ja kuntayhtymiin ammatillisen osaamisen parantamisen perusteella.

Esityksen mukaan tavoiteltu säästö olisi mahdollisuus toteuttaa myös rajoittamalla mahdollisuutta hyödyntää muita työvoimapalveluita. Muista palveluista työvoimakoulutus on ainoa, jonka kustannukset vuodessa ovat ylittäneet toistuvasti tavoiteltavan 37 miljoonan euron säästön määrän. Muiden palveluiden kohdalla palvelu jouduttaisiin lakkauttamaan kokonaan, eikä tavoitellun säästön saavuttamiseen riittäisi välttämättä yhden palvelun lakkauttaminen. Työvoimakoulutuksilla on havaittu tutkimuksissa positiivisia työllisyysvaikutuksia, joten niiden rajoittaminen ei olisi työllisyysvaikutusten näkökulmasta perusteltua.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto katsoo, että palkkatuen kohdentaminen erityisesti yksityiselle ja kolmannelle sektorille on parempi vaihtoehto kuin muiden työvoimapalveluiden rajoittaminen tai lakkauttaminen kokonaan.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto toteaa myös, että eräiltä työllisyysalueita on jo tullut kannanottoja, etteivät alueet myöntäisi jatkossa ollenkaan palkkatukea kuntasektorille uudistuvan rahoitusmallin vuoksi, vaan työnhakijoiden työllistyminen tapahtuisi kunnan omalla rahoituksella. Vastikään hyväksytty lakimuutos työssäoloehdon karttumisesta palkkatukijakson aikana tulee todennäköisesti vähentämään työnhakijoiden halukkuutta hakeutua palkkatuettuun työhön. Näiden yhteisvaikutuksena saattaa kertyä säästöjä jonkin verran, vaikka nyt esitettyjä rajoituksia ei otettaisi käyttöön.

Valmiuslaki

Valmiuslaissa säädetään viranomaisen toimivaltuuksista poikkeusoloissa sekä varautumisesta poikkeusoloihin. Laissa on säädetty työvoimaviranomaiselle tehtäviä, jotka liittyvät työvoiman saatavuuden turvaamiseen kriittisillä toimialoilla. Valmiuslaissa säädetään työnvälityspakosta, työvelvollisuudesta ja työvelvollisuusrekisteristä. Nykyisellään valmiuslaissa ei

4.11.2024

ole kuitenkin työvoimaviranomaisen käsitettä määritelty, vaan sen on katsottu tarkoittavan TE-toimistoa, ELY-keskusta kuin KEHA-keskustakin. TE-toimistot lakkautetaan 1.1.2025 järjestämislain tullessa voimaan ja julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirretään kunta- tai kuntayhtymäpohjaisille työvoimaviranomaisille, on tarkoituksenmukaista, että valmiuslaissa täsmennetään työvoimaviranomaisella tarkoitettavan näitä 1.1.2025 alkaen tarkoitettuja työvoimaviranomaisia.

KEHA-keskuksen ja ELY-keskusten rooli työvoimapalveluiden järjestämiseen liittyvissä tehtävissä muuttuu ja TE-toimistot lakkautetaan, jolloin tarve viranomaisten täsmälliselle määrittelylle valmiuslaissa korostuu. Pohjois-Pohjanmaan TE-toimiston näkemyksen mukaan esitetyt muutokset ovat kannatettavia ja välttämättömiä.

Viranomaisten ja näiden tehtävien/toimivaltuuksien täsmällinen määrittely on tärkeää, jotta myös EU:n tietosuoja-asetuksen mukaiset edellytykset toteutuvat. Nykyisellään valmiuslain sääntely mm. rekisterinpitäjyydestä, viranomaisten välisestä tehtävänjaosta ja tiedonsaantioikeuksista ei ole siis ajan tasalla.

Hallituksen esitykseen on kirjattu "Valmiuslain Covid-19-pandemian aikaiset käytännön soveltamistilanteet ovat osoittaneet, ettei valmiuslain nykyinen sääntely rekisterinpitäjyydestä sekä työ- ja elinkeinoministeriön ja KEHA-keskuksen tehtävistä ole ollut täysin ajan tasalla. Käytännössä KEHA-keskus vastaa nykyisin työvelvollisuusrekisterin teknisestä käyttöön-ottovalmiudesta normaalioloissa. Lisäksi KEHA-keskus vastasi Covid-19-pandemian aikana poikkeusoloissa työ- ja elinkeinoministeriön toimeksianton perusteella työvelvollisuusrekisterin operatiivisista toimista kuten ylläpidosta, käyttöönotosta, tilanteen mukaisten välttämättömien henkilötietojen siirtämisestä muilta viranomaisilta rekisteriin (osa perustamista) ja rekisterin tietosuojan varmistamisesta. Lisäksi TE-toimistoilla ja ELY-keskuksilla on ollut oikeus käyttää ja tallentaa tietoja työvelvollisuusrekisteriin. Tietojen katselua, tallentamista ja päivittämistä rekisteriin voidaan pitää kokonaisuutena luonteeltaan rekisterinpitäjälle kuuluvina tehtävinä. Työ- ja elinkeinoministeriötä ei näin ollen voitaisi enää yksinään pitää työvelvollisuusrekisterin rekisterinpitäjänä."

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimiston näkökulmasta lainsäädäntöä on tältä osin tarpeen muuttaa. Ehdotetussa valmiuslain 103 §:n 3 momentissa säädetään työvoimaviranomaisen ja muiden viranomaisten tiedonsaantioikeudesta ja tämäkin on kannatettava muutos ihan rekisteröityjen tietosuojan näkökulmasta.

Valmiuslain 103 §:ään ehdotettujen muutosten myötä täsmennettäisiin TEM:n, KEHA:n ja työviranomaisen asema työvelvollisuusrekisterin yhteisrekisterinpitäjinä ja selkiytetään näiden yhteisrekisterinpitäjien todelliset roolit. Tämä on tärkeä ja kannatettava muutos tietosuojan toteutumisen näkökulmasta. EU:n tietosuoja-asetuksen 26 artiklan mukaan jäsenvaltion lainsäädännössä voidaan määritellä yhteisrekisterinpitäjät ja niiden vastuualueet. Yhteisrekisterinpitäjien keskinäisestä järjestelystä tai

4.11.2024

lainsäädännöstä on käytävä asianmukaisesti ilmi yhteisrekisterinpitäjien todelliset roolit ja suhteet rekisteröityihin nähden.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt palvelujohtaja Mari Tuomikoski ja ratkaissut johtaja Pirjo Juntunen.

Tämä asiakirja KEHA/76253/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/76253/2024 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Tuomikoski Mari 04.11.2024 10:10

Hyväksyjä Juntunen Pirjo A 04.11.2024 10:05